

behoeft hiervoor dus niet tot het eerste christendom terug te gaan.

Inzonderheid echter trok het dogma-vrije gemeentelieven aan. Wie echter meent, dat de kerk zoo'n toestand zou kunnen terugroepen en bestendigen, strijdt voor een droombeeld. Er is storing in de werking van zijn werkelijkheidszin. De gansche geschiedenis der kerk ware dan een dwaling geweest. De kerk zag zich door de harde werkelijkheid al spoedig genoopt tot belijnd belijden. En die werkelijkheid heeft haar eischen niet vernederd, maar veeleer verscherpt. Zij gedooft geen inwikkeling, maar spoort ook ten deze tot ontwikkeling aan.

Moeten wij dan niet altijd en immer weer terug naar de Schrift?

Ja en neen.

Ja, insover alle ontwikkeling geleid moet worden naar de Schrift. Wat tegen de Schrift ingaat is geen ontwikkeling, maar verbastering. Reformatorische impulsen, reformatorische kracht kunnen we nooit anders dan uit de Schrift ontvangen. Ook de reformatorische banen worden slechts door de Schrift gewezen.

Neen, insover de Schrift geen historische grootheid is, welke onder het stof der eeuwen ligt begraven en daaruit weer moet worden opgedolven.

Wij leven gelukkig nog altijd in contact met de Schrift. „Terug naar de Schrift“ kan miskenning inhouden van den geestelijken rijkdom, welke ons door de zorg des Geestes in de kerk is ten deel gevallen.

Of er dan in het verleden geen ideeën liggen, welke niet tot ontwikkeling kwamen en die toch op ons geestelijk en maatschappelijk leven heilzaam zouden werken, indien zij slechts ontkiemden?

Ongetwijfeld.

Dat die worden opgezocht, moet dan ook alleszins prijzenswaardig heeten.

Maar dat karakteriseert nog de Reformatie niet. Reformatie vat historische draden, maar om te weven voor de toekomst.

Wij mogen niet achteruit. Allermint naar het apostolisch christendom.

Wij moeten vooruit!

Steeds vooruit, tot op den dag, dat Jezus komt.

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Cliché-vroomheid.

Paulus, een Apostel (geroepen niet van menschen, noch door een mensch, maar door Jezus Christus, en God den Vader, die Hem uit de dooden opgewekt heeft).

En al de broeders, die met mij zijn, aan de gemeenten van Galatië: Genade zij u en vrede van God den Vader en onzen Heere Jezus Christus.

Gal. 1. 1-3.

Het cliché heeft zich in onze moderne samenleving onmisbaar gemaakt.

De hooge vlucht, welke de illustratie gemaakt heeft, de geweldige kracht, welke er van de reclame uitgaat, zijn grootenderels aan het cliché te danken.

Men heeft slechts één diep ingesneden plaat nodig en de druk vermenigvuldigt die, zoo dikwijls gij maar wilt.

Gij kunt hetzelfde cliché aan verschillende dagbladen zenden en uw advertentie zal in alle dezelfde zijn.

Van alle beroemde persoonlijkheden liggen de clichés gereed. Juhleert een linner of sterft hij, men grijpt slechts naar het juiste cliché — en in een ommekeer van tijd brengt de pers zijn beeltenis.

En welk blad gij dan onder de oogen krijgt, gij ziet overal hetzelfde portret.

Er zit iets verbluffends in het cliché. Het is zoo handig. Zoo bruikbaar.

Maar het heeft ook iets eentonigs. Iets, dat de eigen visie op een persoonlijkheid bij de kunstenaars dood-concurreert.

Ook vroomheid werkt met clichés.

Niet alleen in den modernen tijd.

In den modernen tijd ook.

Maar 't begon reeds van oude tijden af. Eigenlijk al, zoodra er van vroomheid sprake was.

Iedere tijd heeft zijn eigen clichés.

Iedere groep ook.

Dat zijn de vaste termen, welke de een van den ander overneemt. Die de ronde doen. Die men dadelijk klaar heeft.

Bij de geboorte en den heiligen doop.

Bij hoogtij en smart.

Bij ziekbed en stervensponde.

Soms zijn ze zwaar. Soms vaag. Dat hangt af van de godsdienstige sfeer.

Zij zijn dikwijls prachtig.

Er is altijd publiek, dat er nooit genoeg van krijgt.

Daarbij, zij zijn zoo gemakkelijk.

Gij hebt er zoo weinig werk mee.

Gij behoeft ze alleen te plaatsen.

Dootleven, doorvoelen is niet vereischt.

Maar daarom zijn ze ook zoo gevaarlijk.

Ze zouden het geestelijke leven doodden, indien echt geestelijk leven ooit gedood kon worden.

Doch wel houden ze de geestelijke ontwikkeling tegen.

De Schrift geeft geen clichés.

Daar hebt gij de brieven. Indien eenig geschrift aan-

leiding zou geven om altijd dezelfde termen te gebruiken, dan zeker de brief in zijn opschrift.

En toch, slaat er de brieven van Paulus op na. Welk een afwisseling in den aanhef!

Het opschrift houdt steeds het allernauwste verband met den inhoud.

Neemt dat van den brief aan de Galaten.

Uit de woorden: „Paulus, een Apostel (geroepen niet van menschen, noch door een mensch, maar door Jezus Christus en God den Vader, die Hem uit de dooden opgewekt heeft)“, kunt gij reeds opmaken, dat Paulus zijn apostolaat verdedigen zal.

Uit het ontbreken van de dankzegging, welke gewoonlijk in de brieven op den zegengroet volgt, blijkt duidelijk, dat de schrijver in een gemoedsstemming verkeert, waarin hij over de Galatische kerken niet danken kon.

Elk woord, elke zinswending heeft beteekenis.

Ook op dit punt is diepgaande reformatie noodig. Reformatie naar de Schrift.

Er zijn ook onder ons zooveel clichés in omloop. Ze gaan van hand tot hand, van mond tot mond.

Er wordt nog maar al te dikwijls in gemeenplaatsen gepredikt. Siembuging en andere oratorische middelen moeten zulk een prediking genietbaar maken.

Gij, die dit met mij eens zijt, die misschien reeds meer in deze richting critiek hebt geoeft, weet gij u van clichés vrij?

Als gij een geestelijk gesprek voert — gij behoort immers niet tot die belijders, die elk geestelijk gesprek mijden? — maakt gij dan misschien niet van het eene cliché na het andere gebruik?

De geestelijke gesprekken komen zoo menigmaal op hetzelfde neer. Ze bieden vaak zoo weinig afwisseling. Ze geuren en sturenen haast niet. Het frische is er niet zelden geheel van af.

En den uw geboden!

Is de aanspraak er dikwijls maar niet opgeplakt, in plaats dat ze harmonieert met den inhoud?

Van cliché-vroomheid zult ook gij u wel te be-schuldigen hebben, zij het ook dat uw geloofsleven er niet in opgaat.

Van cliché-vroomheid zich te zuiveren is geen lichte taak.

Gij kunt daarbij zoo spoedig in het andere uiterste vervallen.

Dan gaat ge zoeken naar ongewone termen.

Ge maakt jacht op vreemde uitdrukkingen.

Ge wilt in uw vroomheid anders zijn dan een ander.

En zoo wordt ge gemaakt, gewild, onnatuurlijk, een-zelvig.

Het is volstrekt niet noodig, het is zelfs ernstig af te raden, dat ieder geloovige er een eigen geestelijk woordenboek op gaat nabouwen.

Dat zou de onbegrijpelijkheid in de hand werken en de geloofsgemeenschap schaden.

Een schulder behoeft nog geen nieuwe kleuren uit te vinden; niet in nooit vertoende vormen kracht te zoeken, om iets eigens op het doek te brengen.

Paulus bediende zich in zijn opschrift boven den Galatibrief niet van woorden en vormen, die anders niet voorkwamen.

Hij schreef in heel gewone taal. Hij sloot zich bij den toenmaligen briefvorm aan.

Maar hij zette er een eigen stempel op.

Hoe dichter ge leeft bij uw hart, bij uw God, des te minder behoeft ge voor cliché-vroomheid beducht te zijn.

Mogelijk werdt gij wel eens de doodsvallie ingeslaagd. Ge zaagt plotseling den Heilige voor u staan. Huivering doorvoer u. Ge stamelt iets.

Wat ge stameltet, weet ik niet.

Maar 't was in elk geval geen cliché.

Misschien zedet ge wel: o God, wees mij zondaar genadig!

Toch was het geen cliché. Want ge spraakt het uit, als ge nog nooit in uw leven hadt gedaan.

Mogelijk kunt gij u uit den laatsten tijd levendig herinneren een oogenblik, dat Christus u zoo heerlijk was.

Gij kondt wellicht niets anders uitbrengen dan: Babboum!

Toch was het geen cliché. Want uw hart schreeble zich uit in dat woord.

Is het de toon, die de muziek maakt, het is het hart, dat de vroomheid maakt.

Uw hart zij gevoelig voor de inwerking van Gods Geest.

Dan zult gij hoe langer hoe minder naar clichés omzien.

HEPP.

Lezers, die met de verschijning van dit blad zijn ingenomen, worden vriendelijk verzocht het anderen ter lezing te geven.

KERKELIJK LEVEN.

De Generals Synode.

II.

Waarin schuilt de gewichtige beteekenis van de Synode, wier beslissingen thans de vuurproef der critiek moeten doorstaan? Soms hierin, dat zij ons reeds het plan voor een uitgebouwde Belijdenis, en een revisie der Liturgie benevens vermeerdering der kerkliederen gaf? Gelukkig niet, want dan waren er in ons kerkelijk leven wonderboomen gegroeid, en ... wonderboomen verdorren spoedig, doch de Synode heeft voor al deze „reformaties“ den weg gebaand en de gelegenheid geschapen. Zij heeft, en dit feit is op zichzelf reeds van zooveel historische waarde, manieren en duidelijk uitgesproken, dat zulk een uitbouw der Confessie en herziening der liturgische geschriften bestial noodzakelijk is, en, zonder het bij zoo'n plechtstatige verklaring te laten, benoemde zij onderscheidene deputaten, die deze dingen ter hand nemen en de volgende Synode van rapport zullen dienen.

Daarmee heeft de Synode aan den wensch der Kerken voldaan.

Acht particuliere Synodes toch en een Kerk drongen aan op nadere formuleering van enkele leerstukken; zeven Synodes en een Kerk achtten verbetering der liturgische Formulieren gewenscht en noodzakelijk; vijf stemmen waren opgegaan voor een leerboek, en het Gereformeerd Schoolverband mengde zijn niet-kerkelijke stem in dit oerwaarde koor; 'n drietal voerde het pleit voor vermeerdering van de „eenige Gezangen“, en ... de Generals Synode heeft voor al die vragen en roepstemmen haar oor niet gesloten, maar zooveel mogelijk alle wenschen vervuld.

Zooveel mogelijk!

Niet alle begeerten zijn vervuld.

Om met den uitbouw der Belijdenis te beginnen vroeg de meesten om nadere formuleering van hetgeen de Gereformeerde Kerken naar den Woorde Gods belijden, onder meer (ik spatieer) omtrent de Heilige Schrift als het Woord Gods en haar ingaving van den Heiligen Geest; omtrent den Zoon van God als den Christus der Schriften; omtrent de verlossing, die in Christus Jezus is; omtrent het verband en de verhouding der bijzondere en der algemeene genade Gods; omtrent de Kerk des Heeren in haar eenheid en in haar meer of minder zuivere formatie; omtrent de eenigheid en de volstrektheid der Christelijke religie; en voorts ook omtrent de verhouding tusschen de Kerk des Heeren en de Overheid; en omtrent de anti-Christelijke beginselen, welke thans op het gebied van het maatschappelijke leven aan de orde zijn.

Wat 'n rijk beladen disch!

Er kon niets meer bij, en wanneer de Belijdenis-commissie op al deze vragen een antwoord moest geven, zou ze zeker wel zes jaren voor haar arbeid noodig hebben.

Daarom is de Synode gaan schiften.

Zij heeft de keur aangelegd, en ... toen zijn alleen overgebleven het vraagstuk van de inspiratie, de kwestie van de pluriformiteit en eenheid der Kerk, en het niet minder moeilijke probleem van de verhouding tusschen Kerk en Overheid.

Zijn de andere punten dan niet belangrijk?

Zijn ze van minder waarde?

Geenszins, maar de adviseerende Commissie, wier rapporteur prof. Davinck was, meende dat in deze artikelen onzer Belijdenis nadere formuleering minder noodzakelijk was, en de Synode heeft zich zonder verzet of steunming met dit advies vereenigd. Alleen in de drie genoemde punten zal de Confessie worden uitgebouwd, en deze uitbouw zal geschieden „met algemeene en ongewijzigde handhaving van de Drie Formulieren van Eenigheid“.

Wat allen begeerden

We verlaten dus de oude paden niet.

We leggen geen nieuw fundament, maar we zetten in den goeden zin des woords onze muren uit.

Van de andere, in de verschillende voorstellen genoemde kwesties, is in het Getuigenis sprake geweest. Of dat bevredigt heeft? Het schijnt van niet, en de vrees, waaraan prof. Aalders en ik op de Synode reeds uiting gaven, blijft niet ongegrond te zijn.

Op de Confessie volgde de Liturgie.

Daarover zijn de Kerken ook niet tevreden, en met name voldoen het Huwelijksformulier en het Formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen niet meer aan de inzichten en behoeften van het gereformeerde kerkelijke leven. Zelfs wilde de kerkeraad van Overtoom alle liturgische geschriften herzien, en ons, indien mogelijk, een heel nieuw stel Formulieren geven.

Zoover is de Synode niet gegaan.

Zij erkende de bezwaren, die tegen het bovengenoemde tweetal werden ingebracht, en wie zal de waarheid van deze gravamina betwisten? Doch zij achtte het niet noodig om van te voren reeds het Doops- en Avondmaalsformulier met deze op één lijn te stellen.

Wel zijn de geboden genoemd.

Die moeten ook noodig herzien worden, en aan de deputaten, welke voor deze zaak benoemd zijn, is opgedragen, ook over deze historische stukken hun oog te laten gaan.

En ... dan is deze Commissie nog niet klaar.

Zij heeft ook enkele vragen voor de Openbare Belijdenis te ontwerpen, want het is breednoodig dat hierin meer uniformiteit kome, en — welk een poëtische oase in al dit proza! — zij heeft ook advies uit te brengen over de vermeerdering der kerkliederen.

Te dien opzichte nam de Synode een tweevoudige beslissing.

In de eerste plaats verklaarde zij den door enkele leden der Kerk aangeboden liederenbundel niet te kunnen aanvaarden, en geen wonder! Deze bundel was niet vrij van enkele smetten, die in het rapport van Dr. De Moor duidelijk zijn aangewezen, en bovendien is het m.i. niet gewenscht op zulke aangeboden handleidingen in te gaan. Met evenveel recht konden aanvullingen op de Belijdenis en wijzigingen in de Liturgie gepresenteerd worden, en waar blijven we, wanneer de deur voor zulke, zeker uitnemend bedoelde, offertes wordt opengezet? En ten tweede oordeelde de Synode, dat met de eventuele invoering van nieuwe kerkliederen niet verder mocht gegaan worden dan berijmde en onberijmde gedeelten der Heilige Schrift, omdat, zoo allerlei „gezangen“ werden toegelaten, deze „verrijking“ niet opwoog tegen al de ellende, die uit deze tegemoetkoming jegens de liefhebbers van gezangen zou voortvloeien.

Wat een bedachtzaamheid!

Over onvoorzichtigheid valt dus niet te klagen, doch het zou heftiger zijn, wanneer de Kerken zoo hoog stonden, dat deze behoedzaamheid niet noodig was. En ... zullen nu de Schriftberijmingen gevonden worden? Zij we rijk aan dichters bij de gratie Gods? Zal de Commissie erin slagen iets van de „vrijwillige armoede“ weg te nemen? Wij hopen het, maar ...

Over het Leerboek liepen de meeningen uiteen.

Er waren enkelen, die een afzonderlijk leerboek wilden voor de Kerken, en een voor de Scholen, terwijl anderen op één leerboek aandrongen, zij het dan met onderscheiding in de leerstof. Dit laatste was ook de bedoeling van het Gereformeerd Schoolverband, en de

Synode is
lukkig! De
catecheti-
chese en
een eind-
de catech-
kant bezi-
tot nu to-
kan het
klassen b-
Het aant
Maar ...
doen, en
catecheter

Van
kwestie.

Ook di
anders, t
uitspraak
heeft ziel
wing ove
wel verki
Kerken g
op den
zij de Ke
en catech
voor dat
nen, en
te wekke
Zullen
't is ze
De chri-
ten zeers

Nu no,
Dat de
toegejuich
heid van
eens een
en ... a
ontraadt,
andere
liggen, h
het is mi
maatregel
eenigen b
aan den
deeste in
napleiten
De Bruns

En ten
Ds. Van
taten het
Door me
dit deput
toegeven,
mandaat
het Bond
te geven
een der
tant was
nog niet

Troft d
Is De
Hebben
afzijdig g
artikel in
orgaan g
meenen, i
geesteld w
Onze j

= Pars

Men za
langs tijd
Synode i
De vo
aangelege
stukken.
De Syn
de noodi
Algeme
Een b)
toch een
Te zijn
zijle aan
ren wer
handelde
Reeds
deze vo
De Syn
toegankelijk
wilt in d
werd, da
laten te
Het is
van bek
ongedaan
Het gi
Zelfs
zulk een
zich bij

Dat de
bewijst d
Welk
weigerac
Iets al
voor ons
gelooven

Al zul
nich voo
geval w
min bela
En da
ook van
Het p
spoedig
houden.

Wat o
blijkt, t

Kerk drongen leerstukken; rbeitering der dzakelijk; vijf boek, en het niet-kerkelijke erde het pleit gen", en ... igen en roep- weel mogelijk

eginnen vroe- van hetgeen Gods belijden, Iedige Schrift an den Heili- den Christus in Christus rhouding der ; omtrent de n naar meer eenigheid en n voorts ook des Heeren elijke beginse- atschappelijke

de Belijdenis- moest geven, arbeid noodig

en zijn alleen atie, de kwes- Kerk, en het rhouding tus- rijk?

missie, wier t in deze arti- minder nood- zich zonder igt. Alleen in e worden uit- en met alge- Drie Formu-

ar we zetten nuren uit. voorstellen ge- prake geweest. n niet, en de Synode reeds

reden, en met het Formulier iakenen niet n het gerefor- kerkemaad van nien, en ons- nlieren geven

het bovenge- e zal de waar- och zij achte het Doops- en lijn te stellen

en, en aan de nd zijn, is op- kken hun oog

niet klaar. enbare Belij- dig dat hierm poetische oas- s uit te bres- ren.

en door enkele t niet te kunne- ord was niet ord van Dr. De bovendien, is den handleidin- en aanvullingen turzie gepresen- nneer de deat offertes word- le Synode, dat ve kerklieden in berijnde et ift, omdat, zoo eze „verrijking

deze tegemoet- agen zou voort- te klagen, doch n zoo hoog ston- dig was. En ... n worden? Zie ? Zal de Con- illige armoede

ngen uiteen- ijk leerboek w- Scholen, terw- zij het dan m- ste was ook de lverhand, en de

HEPP

Synode heeft aan dezen wensch gehoor gegeven. Gelukkig! De vrijlouterij op dit gebied nam toe. Zooveel catecheten ... zooveel verschillende manieren van catechese en leerboeken, en daaraan moest noodzakelijk een einde komen. En even noodzakelijk is het, dat de catechese ook eens grondig van den pedagogischen kant bezien wordt, en we de sleur laten varen, waarin tot nu toe deze gewichtige arbeid is voortgegaan. Zoo kan het niet langer. De indeling der leerlingen in klassen beneden en boven 16 of 17 jaar is onhoudbaar. Het aantal catechisanten is bijna overal te groot. Maar ... daarover had de Synode geen uitspraak te doen, en deze „reformatie“ zij den kerkeraden en den catecheten in ernstige overweging gegeven.

Van het Leerboek maak ik een sprong naar de sociale kwestie.

Ook die is, en hoe kan het in dezen sozialen tijd anders, ter sprake gekomen, en de Synode heeft een uitspraak gedaan, die mi, velen zal bevredigen. Zij heeft zich natuurlijk niet gewaagd aan eenige beschouwing over een maatschappelijk stelsel, maar zij heeft wel verklaard, dat er voor een lid der Gereformeerde Kerken geen plaats is in een vereeniging, welke staat op den basis van den klassenstrijd. Bovendien heeft zij de Kerken ernstig op het hart gebonden in prediking en catechisatie, in huisbezoek en allen arbeid, die zich voor dat doel leent, de Christelijke organisaties te steunen, en tot het lidmaatschap dezer vereenigingen op te wekken.

Zullen de Kerken hooren?

't is zoo dringend noodig.

De christelijk-sociale beweging heeft aan onzen steun ten eerste behoefte.

Nu nog iets over de N.C.S.V.

Dat de beslissing der Synode door mij niet wordt toegepicht, zal duidelijk zijn. Ik verwacht er weinig heil van. Met prof. Grosheide geloof ik, dat zij wel eens een precies omgekeerde uitwerking kon hebben, en ... als de Synode zulke dingen aan de studenten ontraadt, moet zij dan ook niet de leidlieden aansporen andere „gevaarlijken“, die op andersoortig terrein liggen, hun discipelen onder oogen te brengen? En het is mij niet duidelijk, hoe de Synode, die zulk een maatregel nam tegen het „ethische gevaar“, zonder eenigen tegenstand besluiten kon subsidie toe te kennen aan den Zendingstudieraad, die voor 't grootste gedeelte in ethische handen is. Maar ... ik wil niet napleiten over een beslissing, die het voor mannen als Dr. Brussaard en Dr. Rutgers niet gemakkelijk maakt.

En ten slotte: onze gereformeerde Jongelingsbond. Dr. Vonckenberg is zeer vertoerd, dat er geen deputaten benoemd zijn, maar ... aan wie de schuld? Door meerderen is in eerste instantie krachtig voor dit deputaatschap gepleit, doch deze verdedigers moesten toegeven, dat eerst diende omschreven te worden welk mandaat deze functionarissen zouden ontvangen. En ... het Bondsbestuur wist zelf dit mandaat niet nader aan te geven. De rapporterende commissie heeft nog niet een der Bondsbestuurders gesproken, doch het resultaat was, dat aan de Synode geadviseerd werd, thans nog niet aan den wensch van den Bond te voldoen.

Treft dan de Synode eenig verrijf?

Is Dr. Vonckenberg's kritiek niet onbillijk?

Hebben de Gereformeerde Kerken zich van onze J.V. afzijdig gehouden? Het spijt mij zeer, dat dit scherpe artikel uit de pen van den redacteur van het Bonds-organafvloeit is, en hij kan, dunkt mij, niet in ernst meenen, dat de gereformeerde jongelingen achter zouden gesteld worden bij heidenen en mohammedanen.

Onze jongelingen zelf weten wel beter.

K. D.

Pers en Synode.

Men zal zich het incident herinneren, dat zich onlangs tijdens de behandeling der kwestie-Netelenbos ter Synode in de pers heeft voorgedaan.

De voorzitter verzocht allen aanwezigen om in deze aangelegenheid geen mededeelingen aan de pers te verstrekken.

De Synode zelf zou door haar perscommissie voor de noodige publicatie zorg dragen.

Algemeen eerbiedigde men dit verzoek.

Een blad echter kon de verleiding niet weerstaan toch een verslag van die vergadering te geven.

Te zijner rechtvaardiging werd van meer dan een zijde aangevoerd, dat de kwestie niet met gesloten deuren werd behandeld, publiek was en het daar verhandelde dus ook gepubliceerd mocht worden.

Reeds zette Dr. Van der Munnik in „De Standaard“ deze voorstelling recht.

De Synode is geen publieke vergadering, maar alleen toegankelijk voor leden der Gereformeerde Kerken; terwyl in dit bijzondere geval nog de voorwaarde gesteld werd, dat men belijdend lid moest wezen om toegelaten te worden.

Het is dan ook ongetwijfeld een ernstige misgreep van bedoeld organ geweest, dat het dit verzoek als ongedaan beschouwde.

Het ging dikmaal in zijn activiteit te ver.

Zelfs al zou men de redenen niet kennen; waarom zulk een wensch wordt geuit, dan nog dient men er zich bij neer te leggen.

Dat de Synode met haar verzoek juist heeft gezien, bewijst de uitkomst.

Welk een geharrewar is uit het verslag van dat weigerachtige blad niet geboren!

Iets anders echter is het, of uit dit incident ook voor onze Synodes geen leering valt te trekken. En dan gelooven wij van wel.

Al zullen niet dikwijls zulke spannende momenten zich voordoen als dit bij de onderhavige zaak het geval was, de eerstkomende Synodes beloven niettemin belangrijk te worden.

En dan versta men de behoeften van dezen tijd, ook van de Gereformeerden in dezen tijd, wel.

Het publiek verwacht van de pers, dat zij het zoo spoedig en zoo volledig mogelijk op de hoogte zal houden.

Wat ons kerkelijk leven aangaat, mag dit niet mis- bilijkt, maar verdient dit veelmeer aangemoedigd.

Er zijn hier andere drijfveeren in het spel dan nieuws- gierigheid.

Er spreekt bij velen vooral hartelijk meeleven uit. En nu schenken de officiële korte verslagen onzer Synodes geen voldoende bevrediging.

Dit ligt volstrekt niet aan de perscommissie, die daarvoor is benoemd. Deze broeders, vaak overladen met werk, kweten zich in den regel op voorbeeldige wijze van hun taak.

Maar die verslagen moeten kort zijn, worden daardoor veelal droog en hebben geen kleur.

Ook kan men ons Gereformeerde volk niet verwijzen naar de Acta, die later zullen verschijnen.

Daargelaten nu nog, dat het voor velen bezwaarlijk valt zulk een boekwerk te koop, duurt het toch in het gunstige geval enkele maanden, voordat deze het licht kunnen zien.

Men gevoelt echter, dat men het Gereformeerde publiek zoolang niet zonder nadere voorlichting kan laten.

Men dient rekening te houden met den tijd, waarin wij leven en waarin de pers zulk een onmisbare factor is geworden.

Daarom zou het aanbeveling verdienen, dat een volgende Synode deze zaak eens onder de oogen zie.

Onze Gereformeerden zouden o zoo gaarne snel en uitvoerig ingelicht worden.

Men kan daartoe den weg volgen, door Bijtje ge- wezen, en een persadviseur benoemen.

Men kan ook journalisten, tevens leden onzer Kerken, toestaan verslagen te geven, mits die eerst aan de goedkeuring van een commissie uit de Synode worden onderworpen.

Het laatste komt ons het meest praktische voor.

In elk geval beniste men in den bestaanden toe- stand niet.

Onze tijd vraagt om volle waardeering van de pers.

HEPP.

Kerkelijke saamhorigheid.

Telkens vernemen wij van Kerken, waarin het Ge- tugenis, dat de laatste Synode deed uitgaan, niet van den kansel werd voorgelezen.

Nu hebben ook wij ons bezwaar tegen dit stuk, vooral wat de lengte aangaat, vrijmoedig uitgesproken.

Toch gelooven wij, dat men niet goed handelt, door de gemeente eenvoudig naar kerkbode of dag- en week- blad te verwijzen en het stuk van den kansel niet te lezen.

Men mag bezwaren hebben. Maar men moet ook over bezwaren kunnen heenstappen. En dit dunkt ons hier eisch.

De Synode deed aan onze Kerken het verzoek tot voorlezing. Nu blijven vanzelf de plaatselijke kerken vrij. Zij worden van bovenaf niet gedwongen.

Maar het is toch heel iets anders of een Synode iets verzoekt, dan of een particulier amee komt.

Er moeten wel heel ernstige redenen zijn, eer men een verzoek of advies der Synode naast zich neerlegt.

Alleen reeds het gevoel van kerkelijke saamhorigheid diende tot algemeene voordring te nopen.

Wij, Nederlanders, zijn zoo licht geneigd ieder een eigen weg te gaan.

Dat men deze neiging bestrijde,

Zonder een krachtig besef van kerkelijke saamhorig- heid kan er van reformatie geen sprake zijn.

Daarenboven, het Getugenis heeft te superieure kwa- liteiten, dan dat men het van den kansel ongelezen zou laten.

HEPP.

Dominee Sikkel.

Was Dr. Sikkel een reformatische geest?

In beginsel ja. Het Woord Gods was hem nooit een dood wetboek, maar een levende bron. Alle dingen toebste hij, niet aan het eens gebouwde stelsel of aan de reeds gevonden formule, maar aan de altijd in zich- zelve liggende waarheid.

Dat is reformatisch!

Dr. Sikkel durfde alles kritiseeren ... naar het Woord, moedig, radicaal.

Zie zijn opvatting over socialisatie.

En zijn standpunt ten opzichte van de eere en vrij- heid der vrouw.

Dr. Sikkel heeft mij persoonlijk meermalen warme belangstelling getoond inzake de oprichting van ons blad. Hij leefde mee en juichte toe.

Het werk van Dr. Sikkel voortzetten is: de refor- matie dienen.

We brengen daarom onderstaande circulaire onder de oogen van onze lezers.

* Met de bede: Steunt dit plan!

B. W.

L. S.

Den 17den Augustus 1920 is Dr. Sikkel in Christus ontslapen. Maar hij leeft voort in de harten van duizenden, die zijn woord hebben gehoord, of zijn geschriften hebben gelezen.

Bovenal heeft hij in die harten aangekweekt diep ontzag voor het Woord Gods. En juist door de prediking van Dr. Sikkel is het geweest, dat velen de betekenis van het Woord Gods, de eischen, die het stelt, den troost, dien het biedt, voor het persoonlijk leven, voor heel het leven der menschen, hebben leeren verstaan.

Toen dan ook bij eenige broeders de gedachte opkwam, om een levend aandenken aan Dr. J. C. Sikkel te stichten, begrepen ze, dat hij niet door een grafmonument of iets van dien aard moest worden geëerd, maar door, zoo het mogelijk was, zijn werk, zijn hoofdwerk, waarbij het Woord Gods in het middelpunt stond, voort te zetten.

Merkwaardig was het, hoe allen, die, toen een voorloopige oproep in de bladen verscheen, blijk gaven van hun sym- pathie, door dezelfde gedachten bleken beziel.

En toen in Amsterdam een vergadering werd gehouden, waarop afgevaardigden uit verschillende kringen, waarin Dr. Sikkel gearbeid had, alsook tal van vrienden aanwezig waren, kwam ook daar dezelfde gedachte tot uitdrukking.

Zoo rees dan het plan, een fonds te stichten, dat zou kunnen dienen om zooveel mogelijk voort te zetten den arbeid van Dr. Sikkel, en dat door het dragen van zijn naam ook voor het volgend geslacht vertolken zou, hoe het zaad, door Dr. Sikkel gestrooid in den naam des Heeren, niet onvruchtbaar is gebleven.

In de eerste plaats zou uit zulk een fonds kunnen worden bekostigd de uitgave van verschillende preken en van een aantal grotere of kleinere werken, die na den dood van Dr. Sikkel afgemaakt in portefeuille werden gevonden.

In de tweede plaats kan worden getracht, verschillende

reeds gedrukte, doch uitverkochte werken van Dr. Sikkel op nieuw uit te geven, als ook daarvoor in aanmerking komende artikelen uit bladen of tijdschriften te doen herdrukken.

Terwijl eindelijk in de derde plaats door zulk een fonds kan worden gepoogd, het werk van Dr. Sikkel in dien zin voort te zetten, dat steun werd geboden aan de uitgave van geschriften, die zich bezig houden met de verklaring van het Woord Gods overeenkomstig de Gereformeerde belijdenis.

Een grootsch plan, dat veel geld kosten zal, maar een schoon plan, waardoor niet slechts Dr. Sikkel zou worden geëerd, maar ook ons volk kon worden gezegend.

Daarom durven ondergetekenden met vertrouwen tot U te komen, en U te vragen: wil voor u stichten Johannes Cornelis Sikkel fonds met het bovengenoemde doel, een, kon het zijn, wat groots bijdrage toezeggen of zenden, liefst vóór den 15den October, aan den Heer H. Munnik, Amsterdam, Allard Piersonstraat 5buis.

Het Comité:

Prof. Dr. F. W. GROSHEIDE, Amsterdam
Prof. Mr. A. ANEMA, Zantvoort
Dr. K. FERNHOOT, Amsterdam
Mr. G. H. A. GROSHEIDE, Amsterdam
J. BALHUIZEN, Amsterdam
H. MUNNIK, Amsterdam
Dr. H. BROUWER, Heemstede
Dr. J. C. RULLMANN, Utrecht
Mr. G. VAN BAREN, Schiedam
Dr. K. DIJK, 's-Gravenhage
J. P. THIERRY, 's-Gravenhage
J. TIMMERMAN, Hylart (Fr.)
A. VERLEUR, Watergraafsmeer.

Men abonneert zich op dit blad het eenvoudigst door toezending per postwissel van het bedrag voor drie, zes of twaalf maanden abonnement.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Is de schoolstrijd uit?

Op die vraag heeft een der veteranen in deze worstel- ling, de heer Dr. Savornin Lohman, reeds in het jaar 1917 een antwoord gegeven, toen hij in zijn rede op de negen en dertigste jaarvergadering der Unie „Een school met den Bijbel“, onder meer zeide: „Vraag men mij nu: is, indien de voorstellen der Onderwijscommissie wet worden, de schoolstrijd uit, dan antwoord ik met beslist- heid: ja. Ik zou niet weten wat wij, als Christenen, als protestantsche Christenen althans, anders zouden kunnen verlangen. Uit is dan de schoolstrijd!“

Met dien strijd bedoelde hij de politieke worsteling.

Niet den geestelijken kamp voor het waarachtig wel- zijn van de kinderen des volks, want daarvan zegt hij: „Maar niet de strijd over datgene, waarom het ten slotte te doen is. Niet de strijd voor de beginselen, die naar onze overtuiging aan alle duurzame ontwikkeling ten grondslag moeten liggen. Niet de strijd, noodig om het Evangelie te brengen aan alle creaturen...“

Is de schoolstrijd uit?

Mischien wekt het verwondering, dat na de aanneming van de wet-De Visser door de Tweede Kamer deze vraag nog gesteld wordt, want ... waarvoor moet straks nog een politieke worsteling gevoerd worden? Die was noodzakelijk in de eerste decennien der vorige eeuw, toen de gewestelijke magistraten weigerden de autorisatie voor schoolstichting te verleenen, en het liberalisme ons Christenvolk verhinderde eigen scholen op te richten. Die was niet minder noodzakelijk, toen in de zeventiger jaren de scherpe resolutie van Kap- peijne de minderheden onderdrukte, en de vrije school werd uitgescholden als een weelde der rijken en een almoe- der armen. Die was ook nog niet overbodig, toen wel de schoolwetten van Mackay en Kuyper 's lands kassen voor onze scholen geopend hadden, doch de bevoorrechtiging der neutrale staatschool bleef voort- duren, maar ... nu, kan er nu nog wel sprake wezen van een schoolstrijd? De wet-De Visser heeft immers al onze wenschen vervuld. Openbare en vrije school staan op een lijn. Ze deelen straks gelijk op. Ze hebben voor de Overheid gelijke rechten. Onze financiële zorgen zijn voorbij. Wij zijn uit het diensthuis uitgeleid, en ... durft iemand nu nog te beweren, dat de schoolstrijd niet uit is? Is zulk een beschouwing niet een „ver- bijsterende voorstelling“ van zaken te noemen?

En toch ... ondanks al onze dankbaarheid voor wat God ons schonk, en trots al onze waardeering voor den kostelijken arbeid van Minister De Visser, zijn we niet ten volle gerust, en deelen wij niet het optimisme, dat de schoolstrijd thans uit zou zijn.

Natuurlijk niet de geestelijke.

Die blijft voortduren tot den einde.

Die worsteling is de geloofstrijd om het geestelijk heil van het zaad des Verbonds, en de principiële kamp voor het waarachtig welzijn van ons volk, en deze kan niet overgaan in vrede, al eer hij komt. Die het rijk der duisternis volkomen beschaamt en den Satan onder onze voeten verplettert.

Ook is niet uit de schoolstrijd in pedagogischen zin. Die treedt juist thans met alle kracht op den voor- grond.

Daarvoor moeten nu alle, alle krachten ingespannen worden, en thans is het aan ons om, waar de gelde- lijke druk is weggenomen, te toonen, dat het christelijk onderwijs, juist omdat het christelijk is en van den geest van Christus beziel, verre uitgaat boven dat onderwijs, hetwelk met den Heiland niet rekenen mag en niet rekenen wil. Hiervoor wordt in de onderwijzers groote geestelijke energie gebischt. Zij moeten met liefde voor het beginsel vervuld wezen, willen ze dezen heiligen wedkamp volhouden. Het ideaal der christelijke, en in dit blad mag gezegd worden, der gereformeerde opvoeding, moet voor hun oog schitteren, als een van God gegeven ideaal, en het zal nu openbaar worden of het goud van het christelijk onderwijs van het echte karnat is.

Op dit „geestelijke“ valle alle nadruk.

Bij uitwendige weelde zinkt zoo licht het ideeale in. Gouden ketenen belemmeren dikwerf den groei en bloei.

En voor alle dingen hebben wij straks geestelijk elan noodig, en vragen onze scholen om de liefde en het gebied, de toewijding en de belangstelling van hen, die voor haar blijven worstelen om des Woords en des Verbonds van God wille.